

Список використаних джерел

1. Прокопенко С. Л. Проблеми та перспективи цифровізації адміністративних послуг в Україні. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 12. С. 235–240. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/download/3977/4012/9302>
2. Янковський О. Питання кібербезпеки в умовах воєнного часу. *KPMG ESG-діагностика*. 26.04.2022. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/blogs/home/posts/2022/4/pytannya-kiberbezpeky-v-umovakh-voennoho-chasu.html>
3. Мандрик В. Завдяки впровадженню централізованих електронних систем обліку було значно покращено процеси мобілізації та управління військовими ресурсами. *PRAVO*. 23.04.2024. URL: <https://pravo.ua/evoliutsiia-mobilizatsii-osnovni-novatsii-dlia-viiskovozobov-iazanykh/>

УДК: 330. 351

*Чорнобривенко О. Д., здобувач вищої освіти,
директор «Міського центру соціально-психологічної реабілітації дітей
та молоді з функціональними обмеженнями “Гармонія” імені Раїси Панасюк»,
Калитюк Н. І., канд. екон. наук, методист,
викладач Державної реабілітаційної установи
«Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю “Поділля”»*

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ

Анотація. У дослідженні обґрунтована актуальність розвитку інклюзивності у сфері державного управління соціальною сферою. Основна увага приділена сучасним тенденціям розвитку інклюзивності та безбар'єрності в період повномасштабного вторгнення.

Ключові слова: інклюзивність, безбар'єрність, державне управління, суспільство.

Вступ. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується складними трансформаційними процесами, які демонструють системні зрушення як у сфері публічного управління, так і в суспільній свідомості. Демократія стає ідеологією існування суспільства, що передбачає підвищення рівня можливостей та відкриття доступу до них всім без винятку верствам та категоріям населення, що обумовлює появу нових суспільно-політичних практик, які актуалізують і вирішують конкретні проблеми. Однією з таких практик є інклюзивне державне управління, що відображає взаємопов'язані комплексні процеси соціально-економічного розвитку суспільства, рівність можливостей якого гарантується та дотримується державою і передбачає мінімально необхідну участь держави у вирішенні більшості відповідних покладених на неї Конституцією завдань за максимально можливого врахування інтересів усіх членів суспільства та дотримання високих соціальних та економічних стандартів життя громадян. Виділені цілі є традиційними для будь-якої держави, а їх досягнення шляхом реалізації інклюзивного державного управління передбачає охоплення всіх без винятку верств населення незалежно від їх спроможності реалізувати власні інтереси. Держава гарантуватиме таку спроможність, створивши рівні умови доступу до суспільно-політичних та соціально-економічних благ, які найбільш доступними мають бу-

ти на рівні територіальної громади, де вони наближені до місця проживання людини.

Проблематика інклюзивності публічного управління лише набуває відповідної актуальності та інтересу в наукових колах, тому дослідження мають переважно фрагментарний характер і не враховують багато аспектів у сучасних національних контекстах. Сьогодні не існує комплексного дослідження інклюзивності державного управління соціальною сферою в сучасних умовах, але критична необхідність у ньому вже визначена як теоретико-концептуальними, так і потребами практичної реалізації публічного управління.

Метою дослідження є проаналізувати сучасний стан розвитку інклюзивності державного управління соціальною сферою в Україні.

Основний текст. Традиційно в Україні соціальна інклюзія та створення безбар'єрного середовища розглядаються у контексті політики щодо людей з інвалідністю, представників маломобільних груп. Проте, як свідчить зарубіжний досвід, такий методологічний підхід є дещо звуженим і не характерний для сучасної європейської та світової практики.

На сучасному етапі через наслідки повномасштабного вторгнення Росії в Україну значно зросла кількість осіб (за повідомленням Міністерства соціальної політики, у 2020 р. нараховувалось приблизно 1,5 млн осіб, а вже на початок 2024 року в Україні було зареєстровано 4,9 млн внутрішньо переміщених осіб), яким необхідна соціальна інклюзія та створення безбар'єрного середовища. До того ж різко зросла кількість осіб з інвалідністю внаслідок війни; ветеранів війни; осіб, які перемістилися за межі України у зв'язку з війною; осіб, які проживають у районах проведення бойових дій; осіб, позбавлених особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей; загиблих воїнів та членів їх сімей та інших категорій осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України. Все це сприяло внесенню нормативних і практичних коректив в управлінську модель соціального захисту в державі.

Організація економічного співробітництва і розвитку (OECD) визначає, що інклюзивне зростання – це економічне зростання, яке створює можливості для всіх верств населення і більш справедливий розподіл у суспільстві переваг від збільшеного добробуту як у грошовому, так і в негрошовому виразі, що включає дохід і достаток, зайнятість, професійні навички та освіту, стан здоров'я, якість навколишнього середовища, особисту безпеку, інфраструктуру та житлові умови [1; 2]. На нашу думку, на сучасному етапі особливої важливості у забезпеченості інклюзивного зростання набуває саме інклюзивне прийняття рішень в управлінні соціальною сферою.

У межах проєкту «Інклюзивні рішення для рівноправного та відповідального суспільства» (IDEAS), виконаного за фінансової підтримки Європейської Комісії та Британської Ради, було визначено, що «інклюзивне прийняття рішень – це процес максимального врахування інтересів громадян, де всі учасники мають змогу вільно й відкрито долучатися до прийняття рішень, що їх стосуються, без жодних утисків чи приниження [2, с. 8]. Сприятливими умовами для забезпечення інклюзивного прийняття рішень є верховенство права, дотримання основних

демократичних принципів, політична воля, сприятливе законодавство, чіткі процедури, довгострокова підтримка та ресурси.

Наразі у нашій державі як на загальнонаціональному, так і на регіональних рівнях реалізується багато проєктів, які спонукають інклюзивне зростання, а також здійснюють вплив на інклюзивність державного управління соціальною сферою:

- з ініціативи першої леді України Олени Зеленської «Без бар'єрів» заснована «Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року», на основі якої створений інформаційний ресурс «Довідник безбар'єрності»;

- спільний проєкт Міністерства цифрової трансформації, Google.org та Фонду Східна Європа «Дія. Освіта», який поєднує можливості навчання, розваг і профорієнтації;

- грантові програми для відкриття та розширення власної справи «Гранти для ветеранів та другого з подружжя» і «Власна Справа» в програмі «єРобота» – програма реінтеграції ветеранів, яку реалізує IREX за підтримки Державного Департаменту США;

- коаліція ветеранських просторів, до якої входять 23 ветеранські простори, які сьогодні працюють практично в кожній області у форматі неурядових організацій, комунальних установ, об'єднань тощо;

- проєкт «Розширення професійних горизонтів: професійний розвиток ветеранів та ветеранок для кар'єри на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування» реалізується ГО «Школа врядування» на базі Києво-Могилянської школи врядування імені Андрія Мелешевича Національного університету «Києво-Могилянська академія», яку реалізує IREX in Ukraine, за підтримки Державного департаменту США;

- громадські ради як тимчасові консультативно-дорадчі органи, утворені для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної й регіональної політики та ін.

Висновки. Ефективна державна політика направлена на зростання інклюзивності та усунення бар'єрів для повноцінної участі громадян в економічному й соціальному житті своїх громад. Соціальна інклюзія не лише захищає фундаментальні права та поліпшує комфортне проживання й самопочуття громадян, а й сприяє зниженню загальної суспільної напруги та прискорює економічний розвиток держави, в той час як слабка інклюзивність системи охорони здоров'я, освіти, соціального захисту, інфраструктури, технологій та ринку праці, прийняття рішень негативно впливає на економічний та соціально-політичний розвиток держави.

Список використаних джерел

1. Deighton-Smith R., Erbacci A., Kauffmann C. Promoting inclusive growth through better regulation: The role of regulatory impact assessment. OECD Regulatory Policy Working Papers. Paris: OECD Publishing. 2016. № 3. 55 p.

2. Кожина А. В. Публічне управління інклюзивним місцевим розвитком: теорія, методологія, практика: монографія. Київ, Кам'янець-Подільський: НАДУ, ТОВ «Друкарня “Рута”». 2020. 452 с.

3. Нічого для нас без нас: Посібник з інклюзивного прийняття рішень для засобів масової інформації / за заг. ред. І. Г. Виртосу; упоряд.: В. О. Азін, Л. Ю. Байда, Н. Госс, П. М. Ждан, А. Флетчер. Київ: Ленвіт. 2015. 92 с.

УДК: 32:316.334.3

*Швець К. А., д-р філософії зі спец. 052 Політологія,
ст. викладач кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Анотація. На основі проведеного дослідження встановлено, що цифрова політика є результатом взаємодії політичних процесів і технологічних інновацій. Характерною особливістю цього феномену є високий ступінь динаміки та нестабільності, що обумовлює необхідність постійного адаптування політичних суб'єктів до змін у цифровому середовищі. Ефективність цифрових політичних стратегій залежить від здатності політичних акторів до швидкої мобілізації та інтеграції цифрових спільнот.

Ключові слова: публічна політика, державне управління, цифровізація, реформи в Україні.

Актуальність дослідження полягає в тому, що процес цифровізації є об'єктивним явищем, яке формується під впливом глобалізаційних процесів та інтеграції у світовому політичному дискурсі. Водночас цифровізація, як і політичні та ринкові відносини загалом, має специфічні характеристики, які вимагають відповідного державного регулювання та втручання. У більшості сучасних країн впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та розвиток цифрового суспільства розглядаються як стратегічні завдання державного управління, що мають національний пріоритет.

Метою роботи є розкриття ключових засад реформування публічної політики України в умовах цифровізації.

Цифрові технології формують новий суспільний простір, який нині стає основним фактором визначення економічного та інноваційного потенціалу держави, рівня освітнього і людського розвитку. Вони також сприяють соціальному прогресу, підвищенню ефективності державного управління і демократичних процедур, зокрема шляхом вдосконалення механізмів електронного урядування та підвищення прозорості владних інституцій.

У контексті реформи державного управління розвиток цифрового суспільства забезпечує модернізацію управлінських підходів і підвищує ефективність прийняття рішень. Інформаційні технології розширюють можливості комунікаційних процесів, змінюючи характер взаємодії між владою та громадськістю, спрощуючи доступ до державних послуг і забезпечуючи більшу прозорість управлінських процесів. Цифровізація сприяє децентралізації прийняття рішень, стимулює розвиток партнерських відносин між державним і приватним секторами та покращує ефективність соціально-економічних процесів.